

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3

Fylke: Austfold

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Onsoy

Emne: Brynet.

Bygdelag:

Oppskr. av: Svein Molau

Gard: Kolberg

(adresse): Norsk Folkemuseum

G.nr.

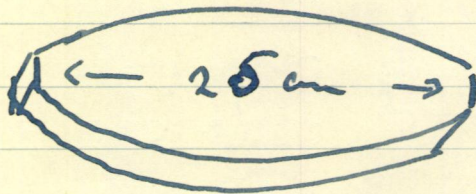
Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Nils Olsen, Kolberg, Fødd 1868, Bonde.

SVAR
 Det ein brukte å "bryne" "jæren"
 med hitte "senne". "Senne"

Den var
 litt stukk.
 Sjølve brukte
 hadde to stukk.

for det tok litt betve når det
 ikkje var så breidd.

Til kniv, ilds og kaggjern brukte
 dei "bryne". Det var ryuse slag
 av dei. Nokre kalla dei "Trondhjems-
 bryner". Dei var 20-25 cm. Andre
 var kort. Det var ~~naturs~~stein.

Ikkje høgt namnet heir.

2. Natursstein. Senne kjøpte dei
 hjå jernhandlarane i Trondheim.
 Ikkje brynestein her i bygda.

3. Slippte ikkje "jæren" for på
 slipstein. Dei slippte den opp
 ved å gni med senne.
 Slippte ògså og smikket vedslap
 på rotte ande slipstein. Det
 var ikkje slipstein på kvar gard
 i den tid.

- 4. Har ilttje klygt om tyning.
- 5. Tiltje har stin til stiping som lög i ro. Hadde ein smittu her som hadde ei vording same som lög på felt med i eit plankestykke og lög fast. Førte høvedjerna og namn av hoggjerna på dei. Slippte av og til på slipestrimmen når djerna

på den kluge senna. Hadde sjølvi i stik også som kan laga seg sjølvi til å bruke smittu jerna med. Det var bare smittu som hadde dei.

- 6. Slippte aldri jern då kan var lika. Brov til kome har ilttje slipt jern i det heile tallet. Stiping kom i bruk i 1890-åra.
- 7. Brukte bare "senna" og "sandstikke" på jern. Sandstikke var av ilttje ca 40 cm lang og hadde hardskall

på jern hol med ein "sul" eller knivodd. Kunste ei gansal same med ein hamar så den vart til sand. Hadde felt på senna og smurte inn sanden med den.

8. Fotte Sjoer har han skipt med
"örvret" på. Lar örret-sitte
over sine skuldra og "sliper mot"
Mange plan gjerdet. På høvleren
sliper dei "med eggene". Sliper gjær
på bår sidene.

9. Sat på eit nett eller ei tve.
La sine fotar over örret.
Bruka å ta eggene til seg fyrst
gongen. Det vart ei blå ranna i
eggene utan sandstikka. Skulle
være så lange at den blå ranna
gjekk ut. Måtte ritte slik at det
kom krogge på den blå ranna, i
sol var det vondt å sjå den.

Satte albuen
i sida og
heldt i
gjær. Sjøen
stod ikkje
nett opp
men på strå
framelt. NB.

Dette er litt
forkjært på teikninga.
"Fangörret" betyr

dei slik som på teikninga. Men
Fangörret betyr dei mindre
her. Her har dei eit stult
"örv".

Sandstikka stod inn og "strök"
Det var eit par "smystolar"
på örret som sine stakk
sandstikka inni.

Senna låg i ei bytte med vatten
og der hadde dei ute med på
åkeren når dei "meia". Slåmorkim
kom då han var liten. Hadde
senna med i vatten også.

10. Hadde ikkje "bryne" med seg.
Brynte oftast kvart målt.

• Var kommet vordt
å Njone målt
sin bryne jemt
med senna.

Velt
Milling
for vander
inn.

• Ikkje horn.

13. Han vate på senna.

Brynene spylta dei på eller dyppa
i vatten. Ikkje olje på brynen.

14. Ikkje svelg ord.

15. Ikkje brukt til roke.

18.

1067

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING